

הכנסת
מרכז מחקר ומידע

נייר רקע לדיון:

איכות המזון בישראל

מוגש לוועדת
העבודה, הרווחה והבריאות

תוכן העניינים**עמוד****3****1. מבוא****6****2. הגורמים המטפלים****10****3. סוגיות מרכזיות****12****4. סיכום ומסקנות**

1. מבוא

1.1 מטרת המסמך

איכות המזון היא תחום מורכב והפיקוח עליו בישראל לוקה בחסר. תלונות על איכות המזון בישראל עלו כבר לפני שנים רבות. בשנת 1966 הוקמה ועדת-סלמן לטפל בנושא והגישה את המלצותיה, אך מאז ועד היום לא חל שינוי של ממש במצב, ועדיין יש בעיות רבות, כפי שמציין דוח מבקר המדינה לשנת 1998.

הבעיה המרכזית היא ריבוי הגורמים המטפלים בנושא. לכאורה יש חלוקת סמכויות ברורה ביניהם, אך בפועל יש כפילויות רבות מצד אחד ונושאים שאינם זוכים לטיפול של שום גורם מצד אחר.

במסמך זה ייסקרו הגופים המטפלים בנושא איכות המזון בישראל, ייבדקו תחומי האחריות שלהם וחלוקת הסמכויות ביניהם ויוצגו הסוגיות המרכזיות בנושא זה.

1.2 רקע

על-פי פקודת בריאות הציבור, התשמ"ג-1983:

"מזון" – כל מצרך זולת סמים או מים, המשמש מזון או משקה לאדם, וכל מצרך שבדרך כלל נותנים אותו במזון אדם או משתמשים בו להרכבתו או להכנתו, לרבות חומרים נותני טעם ותבלינים.

"מזון מזויף" – מזון שעורב בו חומר זר, או נגרע חלק מחלקיו, הכול באופן המשפיע על איכותו, מהותו או תכונותיו, זולת אם נקבע אחרת בפקודה זו.

מטרת הפיקוח על איכות המזון – נקיטת אמצעים למניעת סכנה לבריאות הציבור מייצור, יבוא, יצוא, הכנה, שיווק, מכירה, החסנה, הפצה, הובלה ואריזה של מזון שנועד למכירה למאכל אדם, וכן למניעת סימון כוזב של מזון.

רשויות רבות מפקחות על המזון בישראל (טיב המזון, עמידתו בתקנים, אכיפת התקנים והעמדה

לדין), ובהן משרדי ממשלה, גורמים פנים-ממשלתיים וגופים חוץ-ממשלתיים:

- משרד הבריאות – השירות לפיקוח על המזון; יחידות בריאות הסביבה.
- משרד החקלאות – שירותים וטרינריים; יחידת הפיקוח על מוצרים מהחי והצומח.

- משרד התעשייה והמסחר – מכון התקנים; המועצה הישראלית לצרכנות; המכון לבקרת איכות.
 - משרד הפנים – רשויות מקומיות.
 - המשרד לאיכות הסביבה – אגף רישוי עסקים; אגף היתר רעלים.
- מלבד גורמים אלו יש גורמים וולונטריים פרטיים המטפלים במזון, כגון התאחדות התעשיינים, הסתדרות הרופאים הווטרינרית, עמותות וארגונים. את חלקם אציג בהמשך.

בשנת 1966 הקימה ממשלת ישראל את **ועדת-סלמן** כדי לבחון את הפיקוח על טיב המזון, וב-13 ביוני 1966 הגישה הוועדה את המלצותיה. בנובמבר 1966 החליטה הממשלה על-פי המלצותיה של הוועדה למזג את הרשויות הממשלתיות המטפלות בפיקוח על המזון למערכת ארגונית אחת ובה נציגים של משרדי ממשלה, השלטון המקומי ומכון התקנים. בהחלטה נאמר שיוקם שירות מזון לפיקוח על המזון, והוא יהיה מופקד על עיצוב המדיניות בתחום המזון בעניינים כלכליים, טכנולוגיים ובריאותיים-תברואתיים, בתיאום עם המשרדים הנוגעים בדבר ובשיתוף פעולה שלהם, ויהיה הרשות העליונה לפיקוח בתחום המזון; הרשויות המקומיות יהיו אחראיות לפיקוח שוטף על טיב המזון בתחום השיפוט שלהן.

בעקבות ההחלטה הוקם בשנת 1968 במשרד הבריאות **השירות לפיקוח על המזון**. החלטות הממשלה לא יושמו במלואן, ובפיקוח על המזון עוסקים גופים ממשלתיים רבים אחרים על-פי חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, התשי"ח-1957, ופקודת בריאות הציבור. בכנסת הארבע-עשרה העלו חברי הכנסת רובי ריבלין ואבי יחזקאל את **הצעת חוק רשות המזון**. מטרת ההצעה היתה מסירת כל הסמכויות התחקיניות והאופרטיביות הקשורות בהסדרת ענף המזון לגוף אחד, והקמת רשות סטטוטורית אחת בעלת סמכויות בלעדיות בכל הקשור במזון. ההצעה אושרה בקריאה טרומית ונדונה חודשים ארוכים בוועדת הכלכלה. הקדמת הבחירות לכנסת החמש-עשרה גרמה לקטיעת הדיון. ההצעה הוגשה שוב, התקבלה בקריאה טרומית והועברה לוועדת הכלכלה ב-28 במרס 2000.

הפיקוח על המזון בישראל מעוגן ביותר מ-200 **חוקים**, **תקנות וצווים**, ובהם:

פקודת בריאות הציבור, התשמ"ג-1983.

חוק התקנים, התשי"ג-1953.

חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, התשי"ח-1957.

חוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968.

איכות המזון בישראל עולה לכותרות העיתונים לעתים קרובות. אציג מקצת הליקויים שהוצגו בעיתונים ובדוח מבקר המדינה לשנת 1998 (בפרק על משרד הבריאות):

1. מפעלים לייצור מזון פועלים בלי רישיון משרד הבריאות.
2. לא מתנהל רישום מרוכז של הביקורת במפעלי המזון ושל הליקויים שהתגלו בביקורת.
3. אין תקנות בדבר הנסיבות שבהן אפשר להעניש מפעל העובר על חוק הפיקוח.
4. יחידות הפיקוח האזוריות אינן גובות קנסות שהוטלו על המפעלים.
5. למשרד הבריאות אין כללים בדבר פרסום ממצאי הפיקוח, ולעתים נמנע פרסום מידע חיוני לציבור על מוצרים שאינם ראויים למאכל.
6. צוות משרד הבריאות שדן בעדכון ובתיקון של חקיקת המשנה הנוגעת למוצרי מזון המליץ על ביטולם של 42 צווים ועל שינויים בצווים. עד דצמבר 1997 ההמלצות לא אומצו ולא נדחו.

המלצות מבקר המדינה

לשם שיפור הפיקוח על מפעלי מזון, על משרד הבריאות להתוות מדיניות ברורה ולקבוע הנחיות המסדירות את פעולות הפיקוח ואת הצעדים שיש לנקוט כלפי מפעל שעבר על החוק ועל הנחיות המשרד. כמו כן, על המשרד לנהל מערכת מעקב אחר פעולות הפיקוח במפעלים, שבה ירוכזו נתונים על כל מפעל, ממצאי הבדיקות שנעשו בו והפעולות שעשה לתיקון הליקויים. על המשרד להודיע לציבור מהר ככל האפשר כאשר בדיקה מעלה שמוצר מזון מסוים מסוכן לבריאותו. על משרדי הממשלה הנוגעים בדבר לעדכן את החקיקה בתחום הפיקוח על המזון ולבטל בהקדם את הסמכות של עובדים במשרד התעשייה והמסחר להוציא רשיונות יצרן למפעלי מזון.

ב-7 באפריל 2000 פורסמה ב"הארץ" כתבה שכותרתה "דוח שהוגש למשרד הבריאות: הפיקוח על איכות המזון כושל". הכתבה עוסקת בדוח ביקורת שכתבו היועצים הארגוניים משה שטירלמן וברוך הינוך. את הדוח הזמין מנהל שירות המזון הארצי ד"ר בריאן קזין במסגרת הרפורמה בשירות, והוא הוגש בינואר להנהלת משרד הבריאות. הדוח קובע שלמשרד הבריאות "אין את השיטות, הכלים והאמצעים לביצוע הביקורות במפעלי המזון...". על-פי הדוח, במשרד הבריאות אין פיקוח אחיד ושיטתי על מפעלי מזון ואין מערכת לבקרה ולהפקת לקחים בתחום זה.

2. הגורמים המטפלים

2.1 משרד הבריאות

משרד הבריאות מפקח על איכות המזון בישראל במסגרת **שירות המזון הארצי** בניהולו של ד"ר קזין. השירות פועל למניעת הרעלות והעברת מחלות באמצעות מוצרי מזון, ובודק אם המוצרים עומדים בתקנים הרשמיים. בשירות יחידת מטה ושבע יחידות אזוריות. שירות המזון הארצי כפוף למינהל השירות לבריאות הציבור שבמשרד הבריאות, ועובדים בו כ-20 אנשי מקצוע (מדענים, רופאים, וטרינרים ומהנדסי מזון). היחידות המקצועיות במטה: וטרינריה, איכות וחקיקה, תנאי ייצור נאותים, ייבוא מזון, מינהלה, תוספי מזון, מזהמי מזון, מעברי גבול ומעברים לאוטונומיה. שירות המזון הארצי מופקד על קביעת תקנים ותקנות לייצור מזון, על הנחיות ונהלים לפיקוח על ייצורו, על עריכת סקרים ארציים בנושא טיב מוצרי מזון ועל הכנת מאגרי מידע בנושאים אלו.

יחידות אזוריות

היחידות האזוריות אחראיות לעריכת ביקורות שוטפות במפעלי מזון (בעיקר ביקורות תברואתיות): בדיקת תהליכי ייצור במפעלים שבשטח המחוז, דגימת חומרי גלם של מוצרי ביניים ושל המוצרים המוגמרים במפעלים ובמקומות השיווק של המוצרים ובדיקות מעבדה, המלצות לרופא המחוזי על הוצאת רשיון יצרן למפעלים או על חידושו ובדיקת תלונות של אזרחים בדבר טיב המזון. מפקחי המזון המחוזיים אחראים גם לייבוא של מזון בנמלים ובמעברי הגבול (כ-65% מהמזון בארץ הוא מזון מייבוא).

היחידות האזוריות כפופות מבחינה מקצועית למנהל שירות המזון הארצי, ומבחינה מינהלית – למנהל הלשכה המחוזית של משרד הבריאות, שהוא הרופא המחוזי.

ביחידות האזוריות מועסקים כ-45 עובדים, רובם פקחים ומקצתם מהנדסים סביבתיים; רובם בעלי הכשרה מקצועית ומקצתם בעלי השכלה אקדמאית.

הרופאים המחוזיים כפופים אף הם למינהל השירות לבריאות הציבור.

גם במשרד הבריאות עצמו הפיקוח על טיב המזון אינו מרוכז ביחידה אחת, ומלבד שירות המזון הארצי והיחידות האזוריות – הבודקים בעיקר מפעלי מזון, קמעונאים ורשתות שיווק המשווקים מוצרי מזון – עוסקות בפיקוח גם יחידות של **בריאות הסביבה** שבמשרד. יחידות אלו בודקות מסעדות ומפעלי מזון, אף שאחריות הפיקוח על עסקים לשיווק מזון נתונה בידי העיריות והרשויות המקומיות. היחידה לבריאות הסביבה של משרד הבריאות מפקחת על עבודתן של אותן עיריות ורשויות. המטה של שירות המזון הארצי אחראי מבחינה מקצועית לעבודתם של עובדי בריאות הסביבה.

2.2 משרד התעשייה והמסחר

משרד התעשייה והמסחר ממונה על קביעת תקנים חדשים למוצרי מזון, על שינוי תקנים, על ביטול תקנים וכיו"ב באמצעות **מכון התקנים**. כמו כן המשרד אחראי לפיקוח על איכות **משקאות משכרים ועל מזון ליצוא**. המשרד עומד בקשר עם **המועצה הישראלית לצרכנות** בכל הנוגע לתלונות המתקבלות בנושא.

2.3 משרד החקלאות

משרד החקלאות אחראי לבתי-מטבחים, למזון חקלאי ולחומרי גלם מן החי ומן הצומח עד לעיבודם במפעלים: בשר, ביצים, דבש, חלב, דגים וכיו"ב. המשרד מפקח על מוצרים אלו בכל הקשור ביצוא, יבוא, תנועה, אחסון, צורת גידול, שחיטה, מחלות, נגעים ועוד. המשרד ממונה גם על **מועצת הדבש ומועצת הזיתים** ובעל סמכויות נרחבות בכל הקשור בתוצרת חקלאית טרייה ובחקלאות אורגנית.

כמו כן, באחריותו **השירות הווטרינרי ויחידת הפיקוח על מוצרים מן החי ומן הצומח** (יחידת פיצו"ח).

ביחידת הפיצו"ח כ-70 עובדים – מפקחים, אנשי מודיעין ואנשי מטה. מנהל היחידה הוא מיכה רגב. תפקיד היחידה לוודא שתוצרת חקלאית הנכנסת מהאוטונומיה עומדת בדרישות החוק הישראלי בכל הנוגע לחוקי הווטרינריה, להגנת הצומח ולחוקי בריאות ותברואה אחרים הקשורים בחקלאות, ובכלל הקשור במלחמה בשחיטה השחורה בתחומי מדינת ישראל. היחידה מפקחת על מוצרים חקלאיים, מוצרי בשר וביצים, וכן על מעבר חומרי הדברה ותוצרת חקלאית מהשטחים לתחום ישראל, ובכללה ירקות ופירות, ומטפלת בהברחת תרופות.

היחידה ממונה על אכיפה, בין היתר על-פי דיווח על עבירות שהיא מקבלת מהשירות הווטרינרי, מהשירות להגנת החי והצומח ומשירות המזון הארצי.

השירות הווטרינרי אומנם כפוף למשרד החקלאות, אך הווטרינרים עובדים עם הרשויות המקומיות.

בכל רשות מקומית יש וטרינר שאחראי לבעלי-חיים ולבשר (למשל לטיפול במחלות של כלבים, בבעלי-חיים משוטטים ובשחיטה).

2.4 משרד הפנים

על-פי חוק הרשויות המקומיות, משרד הפנים אחראי לאכיפת חוק רישוי עסקים. הרשות המקומית היא שנותנת רשיון לעסק לאחר שקיבל את כל האישורים המתאימים ממשרד הבריאות.

השירות הווטרינרי: הרשויות המקומיות מופקדות על פיקוח וטרינרי ותברואתי על בתי אוכל. הרופאים הווטרינרים מועסקים ברשויות המקומיות וכפופים למשרד החקלאות ולמשרד הבריאות. השירות הווטרינרי עושה בדיקות שנתיות או על-פי תלונות של אזרחים, ומפקח על כל מוצרי המזון מן החי במפעלים לייצור בשר, באטליזים ובבתי-מלון שבסמכות הרשות המקומית שבה הרופא עובד. לווטרינרים יש סמכות להחרים או להשמיד במקום מזון נגוע ואף להגיש תביעה משפטית.

בעיריית ירושלים עובדים בשירות הווטרינרי כ-30 עובדים, ובהם שישה רופאים וטרינרים, שני פקחים ו-14 לוכדי כלבים.

2.5 המשרד לאיכות הסביבה

המשרד בודק את התנאים הסביבתיים מחוץ למפעלי מזון.

גופים אחרים

התאחדות התעשיינים בישראל – אגף המזון

באגף המזון של התאחדות התעשיינים חברים 115 מפעלים המייצגים את ענף המזון בישראל. זה ארגון פרטי, וולונטרי, הנותן שירות לתעשיינים.

פעילות האגף מקיפה תחומים כגון תקינה, חקיקה, סחר חוץ, שיווק לשוק המקומי, יצוא איכותי, מידע ונתונים על התעשייה, טיפול פרטני לפי צורכי המפעל ועניינים אחרים הנדרשים לקידום ולפיתוח של תעשיית המזון בישראל.

כיום אגף המזון של התאחדות התעשיינים עוסק בשלושה נושאים מרכזיים:

1. קידום הצעת חוק רשות המזון והסדרת הפיקוח על המזון בחקיקה.
2. ביטול רשמיות של תקנים ופרסום הצו להגנת הצרכן.
3. תנאי מסגרת למפעלים המשתמשים באמוניה לקירור.

עמותת "אדם טבע ודין"

"אדם טבע ודין" היא עמותה להגנה על איכות הסביבה, שפועלת בעיקר על-פי תלונות אזרחים. כיום העמותה מתרכזת במזון שעבר הנדסה גנטית. העמותה מנסה לחייב את יצרני המזון ואת היבואנים לסמן מוצרי מזון המכילים אפילו רכיב אחד שעבר שינוי גנטי, בטענה שמוצרי מזון כאלה מסכנים את בריאות הציבור. בימים אלו "אדם טבע ודין" שוקלת פנייה לבג"ץ כדי שיורה למשרדי הממשלה הנוגעים בדבר וליצרני המזון לפעול לסימון מוצרים.

הסתדרות הרופאים הווטרינרית

ההסתדרות הרופאים הווטרינרית היא גוף וולונטרי המאגד את הרופאים הווטרינרים בישראל ומספק להם שירות. בנושא איכות המזון והפיקוח על המזון בישראל, ההסתדרות מנסה לתת לציבור הרחב, לרופאים הווטרינרים וליצרני המזון שירות נוסף על השירות שהרשויות המקומיות מספקות. תג ירוק – אישור שההסתדרות מספקת לגורמים העומדים בפיקוח קפדני על רמת איכות המזון והתברואה.

3. סוגיות מרכזיות בתחום איכות המזון

מחדלים בתחום המזון מתגלים מדי יום ביומו. העיתונות היומית מסקרת כמעט בכל שבוע בעיה הנוגעת לתחום המזון. על-פי רוב, הבעיות מתחלקות לשני תחומים (אין זו חלוקה רשמית): בעיית מזון ספציפית, כגון אנטיביוטיקה בחלב והוספת מים לבשר; בעיות כלליות הנוגעות בכמה סוגי מזון, כגון סימון מזון והליקויים שהעלה מבקר המדינה בנושא הפיקוח על המזון. אציג רשימה חלקית של נושאים ספציפיים ושל נושאים כלליים.

3.1 נושאים ספציפיים

הזרקת מים לבשר – הבשר שאנחנו צורכים מנופח בצורה מלאכותית על-ידי הזרקת מים לתוכו. המים מעלים את משקלו מעבר לנדרש בתקן ומייקרים אותו. לא ברור מה הנזק הבריאותי הנגרם מההזרקה.

דגים מורעלים – אין פיקוח על דגים טריים שנמכרים בשווקים ובמרכולים. דגים רבים נמצאו מורעלים.

הורמון גדילה בפרות – נמצא בפרות הורמון גדילה המסכן את בריאות הציבור.

חלב – נמצאו תופעות כגון כמות חריגה של קוליפורמים, הוספת סיליקון, הימצאות חומרים מסרטנים ושיווק חלב מפוסטר בלי פיקוח.

חיידק הסלמונלה – חיידק זה הוא אחד הגורמים העיקריים לזיהומים המועברים במזון. הוא גרם להרעלתם ולמותם של כמה אזרחים וחיילים. החיידק נמצא במוצרים מן החי, ובעיקר בעופות וביצים לא מבושלים ובמוצרי מזון מקולקלים.

3.2 נושאים כלליים

(נוסף על נושאים שעלו בדוח מבקר המדינה לשנת 1998)

סימון מזון – תקן סימון מזון אינו חל על פירות וירקות טריים ועל בשר ודגים שאינם מעובדים. כמו כן התקן אינו חל על מזון הנמכר בתפוזרת או במשקל, כגון סלטים, גבינות ונקניקים. כך, הצרכן קונה מזון בלי לדעת את תאריך ייצורו.

בארץ נמכרים מוצרי מזון בלי ציון שם היצרן או כתובתו.

מכירת מזון שהתאריך האחרון לשימוש בו פג אינה עבירה על החוק.

הובלת מזון – אומנם יש תקן להובלת מזון, אך לא כל המשאיות עומדות בתקן. לא תמיד התקן מבטיח את בריאות הציבור. למשל, אפשר להוביל עוף שחוט עד למרחק של 10 ק"מ בלי קירור או צינון.

מקררים – ברבים מבתי-העסק והמרכולים יש מקררים תעשייתיים אשר אינם מקררים כנדרש.

הברחות מהשטחים – תוצרת חקלאית מוברחת מהשטחים לתוך ישראל.

חומרי הדברה – יש שמשתמשים בחומרי הדברה אסורים או מסוכנים לבריאות.

תרופות וטרינריות מזויפות – כדי להוריד את עלות גידולם של בעלי-חיים משתמשים בתרופות מזויפות.

בשר ודגים בשווקים – בשר ודגים הנמכרים בשווקים פתוחים חשופים לזיהומים ולמחלות באופן המסכן את בריאות הציבור.

השווקים סובלים מליקויים תברואתיים חמורים, מחוסר קירור מתאים ומאי-שמירה על הניקיון.

יבוא מזון – אין פיקוח מספיק על מזון מיובא, החוק אינו נאכף כראוי, ולכן יש זיופים רבים ונכנס לארץ מזון שאינו עומד בתקן הישראלי.

4. סיכום ומסקנות

איכות המזון בישראל היא נושא שאין להקל בו ראש, בעיקר משום שהוא נוגע ישירות בכל אזרח ואזרח במדינה ויש לו השפעה ישירה על בריאותו ואף על חייו.

כפי שעולה מן הנתונים, ארבעה משרדי ממשלה לפחות מופקדים על טיב המזון, על עמידתו בתקנים הנדרשים, על אכיפת התקנים ועל העמדה לדין של מי שעבר על החוק. בכל משרד יש גורם אחד או יותר המטפלים בנושא. כך, יש מספר לא קטן של גורמים ממשלתיים המטפלים בנושא, ונוספים עליהם גם עמותות וארגונים שרק מקצתם הוצגו כאן. משרד הבריאות פועל למנוע הרעלות והעברת מחלות באמצעות מוצרי מזון, בודק אם המוצרים מיוצרים על-פי החוקים והתקנות המסדירים את ייצור מזון ואם המוצרים עומדים בתקנים הרשמיים; משרד החקלאות מפקח על בתי-מטבחים ועל חומרי גלם מן החי ומן הצומח עד לעיבודם במפעלים; המשרד לאיכות הסביבה בודק את התנאים הסביבתיים מחוץ למפעלי מזון; משרד הפנים מופקד על אכיפת חוק רישוי עסקים באמצעות הרשויות המקומיות; משרד התעשייה והמסחר מופקד על קביעת תקנים למוצרי מזון באמצעות מכון התקנים, וכן על הפיקוח על איכותם של משקאות משכרים; הרשויות המקומיות עוסקות בפיקוח וטרינרי ותברואתי על בתי אוכל.

השאלה המרכזית היא, האם בעיית איכות המזון והפיקוח על המזון נוצרת משום שהמערכת אינה מתפקדת כראוי, כפי שעולה מדוח מבקר המדינה (בשל חוסר במשאבים, בכוח-אדם וכיו"ב), או משום שהמערכת אינה בנויה בצורה נכונה (ריבוי חוקים ותקנות, פיזור סמכויות וכיו"ב), ואולי בשל שתי הסיבות גם יחד?

נראה כי הבעיה החמורה ביותר אינה ריבוי הגורמים המטפלים בנושא אלא חוסר הגדרה ברורה של תחומי האחריות של כל גורם וגורם. מערכת הפיקוח על המזון היא מערכת מורכבת ומסועפת, ובהעדר הגדרה ברורה של תחומי האחריות אין ודאות שלכל בעיה ימצא פתרון.

מבקר המדינה קובע בדוח לשנת 1998:

בתחומים מסוימים כמה גופים מפקחים על אותם סוגים של מוצרים. לדוגמה: בפיקוח על מפעלי בשר עוסק וטרינר של משרד הבריאות, אם המוצרים מיועדים לשוק המקומי, וטרינר של משרד החקלאות – אם הם מיועדים ליצוא. הפיקוח על מוצרי בשר לשוק המקומי נעשה גם בידי וטרינר של הרשות המקומית שבה נמצא מפעל הבשר.

מדברים אלו אנחנו יודעים שיש כפילויות. לעתים פיזור הסמכויות פוגם ביעילות, כפי שמסביר חה"כ רובי ריבלין בהצעת החוק שלו:

מפקחי משרד התמ"ס, אשר עוסקים באכיפה, בחנויות מזון, אינם מוסמכים לאכוף את הסטנדרטים שאכיפתם מסורה למשרד הבריאות והחקלאות, כך נוצר מצב שבו מפקח מטעם משרד התמ"ס, המבקר מתוקף תפקידו במרכול, יוכל לפקח על תנאי אחסון המזון המיובא, למשל, אך לא על תנאי אחסון של מוצרי הבשר, באותו מרכול.

משרד הבריאות מנפיק רישיון יצרן בהסכמת העיריות, והעיריות מנפיקות רישיונות עסק בהסכמת משרד הבריאות. לפי השערוריות המתפרסמות בעיתונים, אנו גם יודעים שיש נושאים שאינם מטופלים על-ידי שום גורם.

כמובן, יש בעיות שנובעות מחוסר היעילות של המערכת, למשל: ברשויות המקומיות אין די וטרינרים לפיקוח; אין תקן לסימון מזון; אין חוק האוסר מכירת מוצרים שפג תוקפם; יחידת הפיצו"ח אינה מצליחה למנוע את כל הברחות המזון מהשטחים מחוסר תקציב; משרד התמ"ס אמור לעסוק באכיפה אך אינו עוסק בכך; שליש מהמפעלים פועלים ללא רישיון ייצור ופיקוח. ובכן, אין ספק שהמערכת הממונה על איכות המזון בישראל אינה יעילה, חסרת יוזמה, גורמת לבזבז כספים רב, עמוסת פרצות, כפילויות ובירוקרטיה. היא נסמכת על מדיניות מיושנת ולא אפקטיבית. למרות הניסיונות הכנים של כל הגורמים לשתף פעולה, לחלק תחומי אחריות, להוציא מסמכים מסודרים, לכנס ועדות משותפות ולבוא לידי הסכמה הדדית, הצלחת הניסיונות כמעט בלתי אפשרית משום שהאחריות לכל תחום בנושא איכות המזון והפיקוח על המזון בישראל – ואפילו התחום המוגבל ביותר – נחלקת בין כמה גורמים (למשל הסמכות המנחה בעניין בשר מיובא היא משרד הבריאות, הגוף המפקח בפועל הוא הרופא של הרשות והפיקוח העליון נתון בידי משרד החקלאות, הממונה על מוצרים מן החי). כמו כן, תפקידים אלו הם תפקידים משניים בלבד.